

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.71>

УДК 330.341

Н. В. Безрукова,

к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та туризму, Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3376-6718>

В. А. Свічкарь,

к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та туризму, Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8554-1313>

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ФАЗИ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

N. Bezrukova,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations and Tourism,

National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

V. Svichkar,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations and Tourism,

National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

STATE AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF RELATIONS BETWEEN UKRAINE AND THE EU IN THE CONDITIONS OF THE FULL-SCALE PHASE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Початок повномасштабної фази російсько-української війни поставив питання подальшого розвитку України в усіх сферах та в усіх напрямках. Одним із них була інтеграція до Європейського Союзу. Сприйняття даної війни як боротьби за європейські цінності та самовизначення стали рушієм нової дискусії про пришвидшення вступу України. Проте першим етапом, котрий країна повинна пройти перед повноцінним членством є набуття статусу країни-кандидата на вступ. Наразі Україна отримала цей статус.

Повномасштабна фаза російсько-української війни, котра почалася 24 лютого 2022 року, призвела до страшних наслідків із перших її хвилин. Величезні руйнування, жертви та збитки були вчинені. Одним із секторів, що зазнав і зазнає втрат є економіка. Вивіз капіталу, паніка на ринках, закритий повітряний простір, заблоковані порти та морські шляхи, зруйновані підприємства, постійна небезпека руйнування вцілілих, великі видатки з бюджету на оборону тощо призвели до спаду економіки України. Очевидно, що в такій ситуації забезпечення відносного функціонування даного сектору є складним завданням для держави. Проте одним із найбільш дієвих інструментів для виконання цієї задачі можна вважати макрофінансову підтримку з боку іноземних партнерів.

Метою даної роботи є дослідження сучасного стану та окреслення перспектив розвитку взаємовідносин між Україною та країнами ЄС в умовах повномасштабної фази російсько-української війни.

В статті зазначено, що неабияку роль у забезпеченні подальшого функціонування української економіки грає Європейський Союз, котрий почав посилювати економічну допомогу ще за певний час до вторгнення РФ. Окреслено основні етапи та напрями фінансової та військової допомоги Україні під час війни.

Визначено, що одним із виявів економічної підтримки України з боку Європейського Союзу стало скасування імпорتنих мит на українські товари терміном на один рік. Депутати Комітету з міжнародної торгівлі схвалили пропозицію про тимчасову лібералізацію торгівлі українською продукцією

через загарбницьку війну Росії, яка заважає Україні торгувати з рештою світу.

Можна стверджувати, що макрофінансова допомога з боку Європейського Союзу є цінною підтримкою в такий складний час для України та її економіки. Проте варто також зазначити, що дії ЄС не обмежуються лише забезпеченням функціонування української економіки, одним із важелів, котрий використовують країни-члени та Союз загалом є санкційна політика щодо РФ. Отже, в статті проаналізовані санкції, які були застосовані ЄС по відношенню до Росії.

Оцінюючи перспективи вступу України до ЄС, можна відзначити, що перший крок вже зроблено – наша країна отримала статус «країни-кандидата». Але цей статус не дає країні автоматичного права на вступ до ЄС. Комісія ретельно перевіряє заявку відповідно до критеріїв вступу (Копенгагенські критерії), і процес приєднання починається лише з одноголосного рішення Європейської Ради про початок переговорів. Залежно від обставин від країни-кандидата може знадобитися розпочати процес реформ, щоб привести своє законодавство у відповідність із існуючим набором законів і стандартів ЄС і покращити свою інфраструктуру та адміністрування.

Таким чином, автори дійшли висновків, що питання відносин України та ЄС важке й не настільки однозначне, як здається. Але відданість європейському шляху не можна піддавати сумніву, оскільки це значно більше, ніж політичні або економічні цілі. Це вибір світоглядний, історичний.

The beginning of the full-scale phase of the Russian-Ukrainian war raised the question of the further development of Ukraine in all spheres and in all directions. One of them was integration into the European Union. The perception of this war as a struggle for European values and self-determination became the driving force of a new discussion about accelerating Ukraine's accession. However, the first stage that the country must go through before full membership is

obtaining the status of a candidate country for accession. Ukraine has now received this status.

The full-scale phase of the Russian-Ukrainian war, which began on February 24, 2022, led to terrible consequences from its first minutes. Enormous destruction, casualties, and losses were inflicted. One of the sectors that has suffered and continues to suffer losses is the economy. The flight of capital, panic in the markets, closed airspace, blocked ports and sea routes, destroyed enterprises, the constant danger of destruction of survivors, large expenditures from the defense budget, etc. have led to the decline of the Ukrainian economy. It is obvious that in such a situation, ensuring the relative functioning of this sector is a difficult task for the state. However, one of the most effective tools for accomplishing this task can be considered macro-financial support from foreign partners.

The purpose of this work is to study the current state and outline the prospects for the development of relations between Ukraine and the EU countries in the conditions of the full-scale phase of the Russian-Ukrainian war.

The article notes that the European Union, which began to increase economic assistance some time before the Russian invasion, plays a significant role in ensuring the further functioning of the Ukrainian economy. The main stages and directions of financial and military assistance to Ukraine during the war are outlined.

It was determined that one of the manifestations of economic support for Ukraine from the European Union was the abolition of import duties on Ukrainian goods for a period of one year. Deputies of the Committee on International Trade approved a proposal for temporary liberalization of trade in Ukrainian products due to Russia's aggressive war, which prevents Ukraine from trading with the rest of the world.

It can be argued that macro-financial assistance from the European Union is a valuable support in such a difficult time for Ukraine and its economy. However, it is also worth noting that the EU's actions are not limited to ensuring

the functioning of the Ukrainian economy, one of the levers used by the member states and the Union as a whole is the sanctions policy towards the Russian Federation. Therefore, the article analyzes the sanctions that were applied by the EU towards Russia.

Assessing the prospects for Ukraine's accession to the EU, it can be noted that the first step has already been taken - our country has received the status of a "candidate country". However, this status does not give the country the automatic right to join the EU. The Commission carefully checks the application according to the accession criteria (the Copenhagen criteria), and the accession process begins only with a unanimous decision of the European Council to open negotiations. Depending on the circumstances, the candidate country may need to start a reform process to bring its legislation into line with the existing set of EU laws and standards and to improve its infrastructure and administration.

Thus, the authors concluded that the issue of relations between Ukraine and the EU is difficult and not as unambiguous as it seems. But the commitment to the European path cannot be questioned, since it is much more than political or economic goals. It is a worldview, a historical choice.

Ключові слова: *Європейський Союз, економіка, Україна, російсько-українська війна, фінансова допомога, імпордне мито, лібералізація торгівлі, санкції, країна-кандидат.*

Keywords: *European Union, economy, Ukraine, russian-ukrainian war, financial aid, import duty, trade liberalization, sanctions, candidate country.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Нагромадження Росією військ і техніки вздовж кордону з Україною у квітні 2021 року мало типові риси вторгнення Росії в Україну в 2014–2015 роках і викликало побоювання щодо чергового раунду російської агресії проти України. У квітні 2021 року увага міжнародної спільноти була зосереджена на

останньому раунді напруженості між Україною та Росією [1]. Київ та його міжнародні партнери звинуватили Москву в неспровокованому зосередженні військ і техніки вздовж українського кордону [2].

Так, наприкінці 2021 та на початку 2022 року, в умовах посилення російського військового тиску на Україну, група європейських членів НАТО (Великобританія, Литва, Естонія та Латвія, Чехія та Польща) вирішила надіслати більші безкоштовні партії зброї та боєприпасів в Україну. Інші країни НАТО, зокрема Данія, також заявили про готовність це зробити. Поставки охоплювали протитанкові системи малої дальності (Javelin, NLAW) і системи протиповітряної оборони (Stinger, Grom) з боєприпасами [3]. Найбільш рішучий крок був з боку Лондона, який у січні 2022 року передав Україні 2000 одиниць протитанкової зброї малої дальності NLAW з боєприпасами [4]. Таким чином Велика Британія стала лідером серед великих європейських держав-членів НАТО за обсягом поставок озброєння українським сухопутним військам. Поставки вписуються в ширшу британсько-українську військову співпрацю, яка зросла після 2017 року.

Також країни Балтії оголосили про нещодавні поставки зброї в Україну. Це відповідає їхній активності в політиці безпеки, спрямованій на мобілізацію західноєвропейських союзників для вироблення більш жорсткої позиції щодо Росії. Із цією метою Естонія оголосила про передачу протитанкових ракет Javelin, а Латвія і Литва оголосили про поставки систем протиповітряної оборони Stinger (усі вони отримали від США в попередні роки) [5].

Наша країна також отримала значну підтримку від країн Центральної Європи. У січні уряд Чехії вирішив передати 4000 артилерійських снарядів для самохідних гаубиць DANA калібру 152 мм [6]. На початку лютого Польща заявила про готовність постачати різні види боєприпасів і артилерійських снарядів, переносні зенітно-ракетні комплекси малої дальності Grom, легкі міномети та розвідувальні безпілотики [7].

Але не дивлячись на перемовини, котрі проводилися деякими європейськими політиками та мали на меті запобігти повномасштабному вторгненню РФ, воно відбулося. Заяви та запевнення, котрі лунали від керівництва Росії не мали під собою жодної бази, жодної фактичної дії. Вони слугували лише як намагання затягнути час для підготовки сил вторгнення. Усі спроби європейських дипломатів та політичних діячів зменшити напругу та відвернути катастрофу зустрічали «байдужість» із боку представників РФ.

Початок повномасштабної фази російсько-української війни поставив питання подальшого розвитку України в усіх сферах та в усіх напрямках. Одним із них була інтеграція до Європейського Союзу, що стала однією з головних цілей декількох скликань парламентів та урядів. Сприйняття даної війни як боротьби за європейські цінності та самовизначення стали рушієм нової дискусії про пришвидшення вступу України. Проте першим етапом, котрий країна повинна пройти перед повноцінним членством є набуття статусу країни-кандидата на вступ. Наразі Україна отримала цей статус.

Таким чином, аналіз сучасного стану та перспектив розвитку відносин між Україною та країнами ЄС в умовах повномасштабної фази російсько-української війни є надзвичайно актуальним.

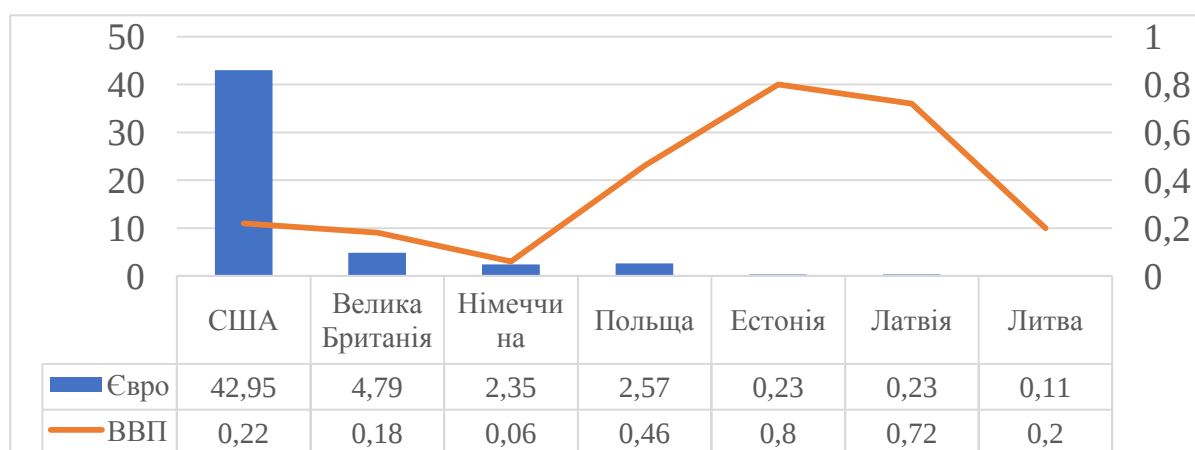
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Взаємовідносини України із країнами ЄС цікавлять багато науковців та політиків. Ці й багато інших питань були досліджені в працях П. Ван Елсувеге, Р. Драгневої, К. Волчук, Т. Кузьо, К. Гілліона, М. Щепанського. Серед українських авторів значний вклад здійснили О. Кваша, А. Синякова, Р. Петров, А. Вакуленко, О. Мороз.

Але враховуючи нинішній статус України як країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу, актуальними залишаються питання перспектив розвитку співробітництва між нашою країною та країнами ЄС під час війни та після її завершення.

Метою даної роботи є дослідження сучасного стану та окреслення перспектив розвитку взаємовідносин між Україною та країнами ЄС в умовах повномасштабної фази російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. Повномасштабна фаза російсько-української війни, котра почалася 24 лютого 2022 року, призвела до страшних наслідків із перших її хвилин. Величезні руйнування, жертви та збитки були вчинені. Одним із секторів, що зазнав і зазнає втрат є економіка. Вивіз капіталу, паніка на ринках, закритий повітряний простір, заблоковані порти та морські шляхи, зруйновані підприємства, постійна небезпека руйнування вцілілих, великі видатки з бюджету на оборону тощо призвели до спаду економіки України. Очевидно, що в такій ситуації забезпечення відносного функціонування даного сектору є складним завданням для держави. Проте одним із найбільш дієвих інструментів для виконання цієї задачі можна вважати макрофінансову підтримку з боку іноземних партнерів. Неабияку роль у забезпеченні подальшого функціонування української економіки грає Європейський Союз, котрий почав посилювати економічну допомогу ще за певний час до вторгнення РФ.

На рисунку 1 можна побачити грошове вираження тої допомоги, яку було надано іншими країнами. Задля кращого розуміння вагомості цієї допомоги було зображено лінію відсотка від ВВП. І саме зважаючи на неї, можна зробити висновок, що Естонія виділила найбільшу частину від ВВП на допомогу Україні.

**Рис. 1. Загальна допомога (мільярди євро) у відсотках ВВП
(на 18.05.2022 р.)**

Джерело: систематизовано авторами на основі опрацювання джерела 8

Одним із перших етапів економічної допомоги була фінансова підтримка на суму 1,2 млрд євро, анонсована першого лютого 2022 року. Європейська комісія внесла пропозицію щодо нової програми надзвичайної макрофінансової допомоги (МФД) для України на суму до 1,2 млрд євро. Ця пропозиція з'явилася після попереднього запиту української влади та прямих переговорів між президентом Комісії Урсулою фон дер Ляєн та президентом України Володимиром Зеленським. Кошти цієї макрофінансової допомоги є доступними Україні у вигляді довгострокових позик на вигідних умовах. Вони сприятимуть підвищенню макроекономічної стабільності та загальної стійкості України в умовах різкого зростання геополітичної невизначеності та її впливу на економічну ситуацію [9].

Швидке прийняття цієї пропозиції Радою та Європейським парламентом дозволило Комісії негайно виплатити Україні перший транш у розмірі 600 мільйонів євро. Другий транш повинно було б бути виплачено після позитивної оцінки прогресу, досягнутого українською владою у впровадженні обмеженої кількості узгоджених короткострокових політичних заходів, однак дані умови були змінені після початку вторгнення [9].

Європейський парламент і Європейська Рада прийняли рішення 24 лютого 2022 року про запуск шостої макрофінансової допомоги Україні з 2014 року. За цим Рішенням ЄС надав Україні макрофінансову допомогу в розмірі максимальної суми 1,2 млрд євро з метою підтримки економічної стабільності України та виконання суттєвих реформ. Повний обсяг макрофінансової допомоги Союзу надається Україні у вигляді позик. Видача макрофінансової допомоги Союзу залежить від схвалення бюджету Союзу на відповідний рік Європейським парламентом і Радою. Допомога сприятиме покриттю потреб України щодо платіжного балансу, визначених у програмі МВФ. Комісія погоджує з українськими органами влади чітко визначену економічну політику та фінансові умови, зосереджуючись на структурних реформах та здорових державних фінансах, яким надається макрофінансова допомога Союзу [10].

Третього березня Європейська Комісія та Україна підписали Меморандум про взаєморозуміння, який дозволив виплатити перший транш у розмірі 600 мільйонів євро двома траншами у березні 2022 року [11].

Європейська комісія одинадцятого березня виділила Україні 300 мільйонів євро екстреної макрофінансової допомоги. Видача коштів була швидкою, щоб допомогти підвищити макроекономічну стабільність України в контексті неспровокованого та невиправданого вторгнення РФ. Це була початкова частина першого внеску в розмірі 600 мільйонів євро в рамках нової надзвичайної програми в розмірі 1,2 мільярда євро. Виплата здійснюється після швидкого прийняття Радою та Європейським парламентом пропозиції Комісії щодо нової програми надзвичайних ситуацій [12].

Паралельно з впровадженням надзвичайної програми макрофінансової допомоги, Комісія підготувала додаткову програму МФД для подальшої підтримки України в довгостроковій перспективі. Вісімнадцятого березня Європейська комісія виділила Україні ще 300 мільйонів євро у вигляді екстреної макрофінансової допомоги і прийняла грант у розмірі 120 мільйонів євро для України як бюджетну підтримку у формі контракту про державну підтримку та підвищення стійкості [13].

Також слід зазначити, що одним із виявів економічної підтримки України з боку Європейського Союзу стало скасування імпорتنих мит на український експорт на один рік. Депутати Комітету з міжнародної торгівлі схвалили пропозицію про тимчасову лібералізацію торгівлі українською продукцією через загарбницьку війну Росії, яка заважає Україні торгувати з рештою світу. Застосовані заходи включають повне скасування імпорتنих мит на промислову продукцію, вхідних мит на фрукти та овочі, а також антидемпінгових мит і захисних заходів щодо імпорту сталі протягом одного року. Суть даної пропозиції полягає в тимчасовому призупиненні дії всіх нескасованих тарифів відповідно до Розділу IV Угоди про асоціацію між ЄС

та Україною, яка встановлює поглиблену та всеохопну зону вільної торгівлі. Це стосується трьох категорій продуктів:

- промислова продукція, що підлягає поступовому скасуванню тарифів до кінця 2022 року;
- фрукти та овочі за системою вхідних цін;
- сільськогосподарська продукція та перероблена сільськогосподарська продукція, на яку поширюються тарифні квоти [14].

Також пропонується тимчасове нестягнення антидемпінгових мит на імпорт походженням з України станом на дату набрання чинності Пропозиції і тимчасове призупинення застосування єдиних правил імпорту щодо імпорту походженням з України [14]. Ці тимчасові та виняткові заходи сприятимуть підтримці та розвитку існуючих торговельних потоків з України до Європейського Союзу. Це відповідає одній з головних цілей Угоди про асоціацію, яка полягає у створенні умов для посилення економічних і торговельних відносин, що ведуть до поступової інтеграції України у внутрішній ринок ЄС.

Конкретні заходи лібералізації торгівлі, передбачені цією Пропозицією, вживаються з дотриманням зобов'язань у статті 2 Угоди про асоціацію, яка закріплює як істотний елемент Угоди сприяння повазі принципів суверенітету та територіальної цілісності, непорушності кордонів і незалежності [14]. У тому ж ключі самі заходи з лібералізації торгівлі обумовлюються дотриманням тих самих основних принципів, викладених у статті 2, включаючи ті, що передбачають, що повага до демократичних принципів, прав людини та основних свобод і дотримання принципу верховенства права є істотними елементами цієї Угоди. Ці заходи лібералізації торгівлі узгоджені з імплементацією Угоди про асоціацію і, зокрема, з Розділом IV, що встановлює ПВЗВТ, який передбачає, що Сторони поступово створюють зону вільної торгівлі протягом перехідного періоду максимум 10 років, починаючи з набуття чинності цієї Угоди.

Виходячи з оцінки рівня імпорту з України в 2021 році, Європейський Союз матиме втрату митних надходжень у розмірі менше 31 мільйона євро на рік. Крім того, втрата антидемпінгових мит оцінюється в 34,6 млн євро. Ця цифра, ймовірно, буде значно нижчою, оскільки на рівень імпорту з України вплинуло вторгнення РФ. Тому вплив на власні ресурси ЄС буде дуже обмеженим [14].

Можна стверджувати, що макрофінансова допомога з боку Європейського Союзу є цінною підтримкою в такий складний час для України та її економіки. Проте варто також зазначити, що дії ЄС не обмежуються лише забезпеченням функціонування української економіки, одним із важелів, котрий використовують країни-члени та Союз загалом є санкційна політика щодо РФ. Із початком ескалації, а потім повномасштабного військового вторгнення, Європейський Союз запровадив п'ять пакетів санкцій проти РФ. Шостий пакет, котрий має на меті обмежити російський експорт нафти, досі є предметом глибоких та важких дискусій.

Перший пакет санкцій був прийнятий Європейським Союзом двадцять третього лютого 2022 року у відповідь на визнання РФ так званих «народних республік» і офіційне відправлення на ці території регулярних російських військ. У рамках існуючих санкцій ЄС поширив обмежувальні заходи на всіх депутатів Держдуми РФ, які 15 лютого проголосували за звернення до президента Путіна визнати незалежність самопроголошених «республік». Крім того, були запроваджені цілеспрямовані обмежувальні заходи щодо 27 високопоставлених осіб та організацій, які зіграли роль у підриві або загрозі територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України. До них належать особи, які приймають рішення, наприклад члени уряду, які були залучені до незаконних рішень; банки та бізнесмени/олігархи, які фінансово чи матеріально підтримують російські операції на території Донецька та Луганська або отримують від них вигоду; старших військових, які відігравали роль у вторгненні та дестабілізаційних діях; та особи, відповідальні за ведення дезінформаційної війни проти України. Європейська

Рада вирішила ввести галузеву заборону на фінансування РФ, її уряду та Центрального банку. Обмежуючи можливість російської держави та уряду отримати доступ до капіталу та фінансових ринків і послуг, ЄС прагне обмежити фінансування ескалаційної та агресивної політики [15].

Другий пакет санкцій був ухвалений двадцять п'ятого лютого 2022 року як реакція на повномасштабне вторгнення РФ. Дані санкції стосувалися безпосередньо президента РФ Путіна, міністра закордонних справ Лаврова та багатьох інших. Окрім заморожування активів президента РФ та міністра закордонних справ, ЄС запровадив обмежувальні заходи щодо членів Ради національної безпеки РФ, які підтримали негайне визнання РФ двох непідконтрольних уряду районів Донецької та Луганської областей України як самостійних суб'єктів. Санкції також були поширені на решту депутатів Держдуми РФ, які ратифікували урядове рішення Договору про дружбу, співробітництво і взаємну допомогу між РФ та двома квазідержавними утвореннями. Цей пакет додатково розширив існуючі фінансові обмеження, тим самим ще більше обмежуючи доступ РФ до найважливіших ринків капіталу [16]. Він також забороняє розміщення та надання послуг щодо акцій російських державних структур на торгових майданчиках ЄС. Крім того, він запроваджує нові заходи, які суттєво обмежують фінансові надходження з РФ до ЄС, забороняючи приймати депозити, що перевищують певну суму від громадян або резидентів Росії, утримання рахунків російських клієнтів центральними депозитаріями цінних паперів ЄС, а також як продаж російським клієнтам цінних паперів у євро. Ці санкції спрямовані на 70% російського банківського ринку та на ключові державні компанії, у тому числі й у сфері оборони. Вони підвищують російські витрати на позики, підвищують інфляцію та поступово розмиють промислову базу РФ [16].

ЄС запровадив заборону на експорт товарів і технологій в авіаційній та космічній галузях, а також заборону на надання послуг страхування та перестрахування та обслуговування цих товарів і технологій. Ця заборона на продаж усіх літаків, запчастин та обладнання російським авіакомпаніям

погіршить один із ключових секторів російської економіки та зв'язок країни, оскільки три чверті нинішнього комерційного авіапарку РФ побудовано в ЄС, США та Канаді [16].

Двадцять восьмого лютого Європейський Союз запровадив третій пакет санкцій проти РФ. Європейська Рада додала 26 осіб та одну юридичну особу до переліку осіб, організацій та органів, до яких застосовуються обмежувальні заходи через дії, що підривають або загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України. Ці списки включають олігархів і бізнесменів, які працюють у нафтовому, банківському та фінансовому секторах, а також членів уряду, високопоставлених військових і пропагандистів, які сприяли поширенню антиукраїнської пропаганди та пропагували позитивне ставлення до вторгнення в Україну. Обмежувальні заходи включають заморожування активів та заборону надавати кошти перерахованим фізичним та юридичним особам. Крім того, заборона на поїздки, що застосовується до перелічених осіб, поширюється не лише на в'їзд, а й на транзит через територію ЄС [17]. Цей пакет також включає заборону на проліт через повітряний простір та доступ до аеропортів ЄС усіх видів російських перевізників, а також заборону на операції з російським центральним банком.

Доповненням до цього пакету санкцій було рішення від другого березня цього року про запровадження:

- відключення від системи SWIFT Банків «Открытие», «Новикомбанк», «Промсвязьбанк», «Банк Россия», «Совкомбанк», «ВНЕШЭКОНОМБАНК» (ВЕБ) і «ВТБ БАНК». Ця заборона поширюється на будь-яку фізичну чи юридичну особу, організацію, зареєстровану в Росії, чиї майнові права прямо чи опосередковано належать більш ніж на 50% вищезгаданим банкам.

- заборони на інвестування, участь або здійснення внесків у майбутні проекти, співфінансовані російським фондом прямих інвестицій.

– заборони на продаж, постачання, передачу або експорт банкнот євро до рф або будь-якій фізичній або юридичній особі, організації чи органу в рф, включаючи уряд і Центральний банк рф [18].

Більше того, на додачу до цього ж пакету, дев'ятого березня Європейська Рада вжила таких обмежувальних заходів:

- виключити з системи SWIFT три банки Білорусі;
- заборонити операції з Центральним банком Білорусі, пов'язані з управлінням резервами або активами, а також надання державного фінансування для торгівлі та інвестицій в Білорусь;
- значно обмежити фінансові надходження з Білорусі до ЄС, заборонивши приймати депозити, що перевищують 100 000 євро від громадян або резидентів Білорусі, утримувати рахунки білоруських клієнтів центральними депозитаріями цінних паперів ЄС, а також продавати цінні папери, номіновані в євро білоруським клієнтам;
- обмежити експорт морських навігаційних товарів і технологій радіозв'язку до РФ;
- внести 160 осіб до списку осіб, які підлягають санкції. З цими доповненнями список включає в себе 862 фізичні та 53 юридичні особи [19].

Четвертий пакет санкцій був ухвалений п'ятнадцятого березня. Європейська Рада вирішила ввести обмежувальні заходи щодо додаткових 15 фізичних та 9 юридичних осіб. Серед цих осіб – ключові олігархи Роман Абрамович і Герман Хан, а також інші відомі бізнесмени, які працюють у ключових галузях економіки, таких як металургія, енергетика, банківська справа, засоби масової інформації, ВПК та послуги подвійного призначення. До списку також входять лобісти та пропагандисти, такі як Костянтин Ернст (генеральний директор Першого каналу РФ), які просувають наратив кремля щодо ситуації в Україні [20]. Під санкції потрапили компанії авіаційного, військового, суднобудування та машинобудування.

Восьмого квітня було затверджено п'ятий пакет санкцій проти РФ. Рада Європейського Союзу на своєму засіданні визначила, буде запроваджено такі заходи:

- заборона на імпорт усіх видів російського вугілля;
- повна заборона транзакцій і заморожування активів ще чотирьох російських банків;
- повна заборона російським і білоруським операторам вантажних доріг, які працюють в ЄС. Деякі винятки поширюються на предмети першої необхідності, такі як пошта, сільськогосподарські та харчові продукти, гуманітарна допомога, а також електроенергія. Заборона входу суден під російським прапором до портів ЄС. Винятки застосовуються для медичних, харчових, енергетичних та гуманітарних цілей;
- повна заборона участі громадян і організацій рф в контрактах на закупівлю в ЄС. Обмеження фінансової та нефінансової підтримки російським державним або підконтрольним суб'єктам за програмами ЄС, Євратом і держав-членів;
- розширення заборони на експорт банкнот і продаж цінних паперів, які можна переказувати, громадянам або юридичним особам рф в усіх офіційних валютах ЄС [21].

Оцінюючи перспективи вступу України до ЄС, можна відзначити, що перший крок вже зроблено – наша країна отримала статус «країни-кандидата». Але цей статус не дає країні автоматичного права на вступ до ЄС. Комісія ретельно перевіряє заявку відповідно до критеріїв вступу (Копенгагенські критерії), і процес приєднання починається лише з одноголосного рішення Європейської Ради про початок переговорів [22]. Ці критерії були встановлені Європейською радою в Копенгагені в 1993 році і посилені Європейською радою в Мадриді в 1995 році.

Договір про Європейський Союз встановлює умови (стаття 49) і принципи (стаття 6 (1)), яким повинна відповідати будь-яка країна, яка бажає стати членом Європейського Союзу (ЄС), а саме:

- стабільність інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, прав людини та повагу й захист меншин;
- функціонуюча ринкова економіка та здатність впоратися з тиском конкуренції та ринковими силами в ЄС;
- здатність брати на себе зобов'язання щодо членства, включаючи здатність ефективно впроваджувати правила, стандарти та політику, які становлять основу законодавства ЄС («acquis»), і дотримання цілей політичного, економічного та валютного союзу [23].

Натомість «acquis» ЄС – це сукупність спільних прав та обов'язків, які виконуються всіма країнами ЄС. Він постійно розвивається і включає:

- зміст, принципи та політичні цілі Договору;
- законодавство, прийняте на основі застосування Договорів та практики Суду ЄС;
- декларації та резолюції, прийняті ЄС;
- заходи щодо спільної зовнішньої політики та політики безпеки;
- заходи, що стосуються юстиції та внутрішніх справ;
- міжнародні угоди, укладені ЄС та укладені між собою країнами ЄС у сфері діяльності ЄС [24].

Залежно від обставин від країни-кандидата може знадобитися розпочати процес реформ, щоб привести своє законодавство у відповідність із існуючим набором законів і стандартів ЄС та покращити свою інфраструктуру та адміністрування. Під час процесу вступу країна-кандидат отримує фінансову та технічну допомогу, щоб допомогти їй підготуватися до членства в ЄС.

Інструмент передвступної допомоги – це засіб, за допомогою якого ЄС підтримує реформи в регіоні розширення за допомогою фінансової та технічної допомоги з 2007 року. Передвступна допомога надає підтримку країнам-кандидатам і потенційним кандидатам на членство в Європейському Союзі у процесі досягнення відповідності умовам вступу. Передвступна фінансова допомога є ключовим елементом передвступної стратегії ЄС і

надається за допомогою Інструменту сприяння вступу (Instrument for Pre-Accession Assistance). На період 2021-2027 років даний інструмент має попередньо узгоджений фінансовий пакет у розмірі 14,162 мільярда євро. Його отримувачами є: Албанія, Боснія і Герцеговина, Косово, Північна Македонія, Чорногорія, Сербія та Туреччина [25].

Наступним етапом наближення країни-кандидата до повноцінного членства є етап переговорів. Даний етап, безсумнівно, є найскладнішою фазою. Європейська комісія відповідальна за ведення переговорів на основі завчасно окреслених умов, погоджених усіма державами-членами [26]. Загалом, країна-кандидат має відповідати трьом умовам, котрі були згадані вище.

Для моніторингу ефективної реалізації політики та законів ЄС, переговори розділені на понад 30 розділів, які включають такі сфери, як транспортна політика, оподаткування, фінансові послуги, сільське господарство, державні закупівлі. Для допомоги країнам-кандидатам у цьому процесі надається фінансова та технічна допомога. Рада одноголосно вирішує закрити розділ, коли комісія оцінить, що країна-кандидат досягла достатнього прогресу.

Останнім етапом є ратифікація. Після закриття всіх розділів етапу переговорів договір про приєднання подається на розгляд Ради. Рада має схвалити його одноголосно, а потім Європарламент з абсолютною більшістю. Далі договір ратифікують усі 27 держав-членів відповідно до їхніх внутрішніх процедур [27].

Після російського вторгнення президенти Болгарії, Чехії, Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Словаччини та Словенії виступили зі спільною заявою, в якій закликали ЄС надати Україні статус «кандидата» та розпочати переговорний процес щодо вступу до ЄС [28]. Інші країни, зокрема Хорватія, Румунія та Італія, також надали підтримку. Результатом спільних дій було отримання Україною статусу «країни-кандидата» на вступ до ЄС.

Але інші країни-члени прийняли більш обережний тон. На саміті лідерів у березні президент Франції Макрон заявив, що було б несправедливо говорити «ніколи», але відкриття процедури вступу з країною, що перебуває у стані війни, неможливе. Прем'єр-міністр Нідерландів Марк Рютте заявив, що не може бути «швидкої процедури» і що країни Західної Європи погоджуються з цим. Пізніше він попередив, що надання Україні преференцій може стати проблемою для західнобалканських країн, які проводять процес інтеграції довше.

Франція та Нідерланди є одними з держав-членів, які більш скептично ставляться до розширення. Франція запропонувала більш суворий процес вступу та серед держав-членів стурбована дрейфом до недемократичних практик в інших державах-членах, які приєдналися з 2004 року. Це також призвело до більш широких закликів до реформування ЄС щодо прийняття рішень перед погодженням на подальше розширення. Що стосується України, то деякі держави-члени стурбовані корупцією, нестабільністю її інститутів та станом її економіки.

РФ за три місяці повномасштабної війни вчинила величезні руйнування в багатьох містах України. За допомогою авіації, РСЗВ, артилерії та іншого озброєння були пошкоджені й знищені Маріупіль, Харків, Чернігів, Суми, Сіверськодонецьк та багато інших міст. Очевидно, що кінець війни буде рано чи пізно й виникає питання подальшої відбудови України, пошматованої війною. Наразі є цілком зрозумілим, що значна частина коштів та допомоги в цій справі буде забезпечена нашими партнерами та союзниками, одним із яких є Європейський Союз. Загальна відбудова України вимагатиме всебічної підтримки для відновлення країни після війни, створення підвалин вільної та процвітаючої країни.

Зусилля з відбудови мають базуватися на причетності України, тісній співпраці та координації з допоміжними країнами та організаціями, а також на стратегічному партнерстві України з Європейським Союзом. Реконструкція також потребує мобілізації ресурсів на регіональному та

місцевому рівнях. Співпраця та програми, закладені у партнерство між містами та регіонами Європейського Союзу та України, збагатять та прискорять відбудову. Вже можна передбачити чотири основні стовпи реконструкції:

- відбудова країни, зокрема інфраструктури, медичних центрів, житла та шкіл, а також цифрової та енергетичної систем відповідно до найновіших європейських політик та стандартів;

- продовження модернізації держави та її інституцій для забезпечення належного управління та поваги до верховенства права шляхом надання підтримки адміністративного потенціалу та технічної допомоги, у тому числі на регіональному та місцевому рівнях;

- реалізація структурного та регуляторного порядку денного з метою поглиблення економічної та соціальної інтеграції України з ЄС відповідно до її європейського шляху [29].

Зусилля з відновлення мають очолювати українська влада в тісному партнерстві з Європейським Союзом та іншими ключовими партнерами, такими як партнери G7 та G20, а також міжнародними фінансовими установами та міжнародними організаціями.

26 січня 2023 року розпочала роботу Міжвідомча донорська координаційна платформа для підтримки відновлення та реконструкції в Україні. Платформа об'єднує партнерів та організацій, включаючи країни-члени ЄС, інших двосторонніх та багатосторонніх партнерів, а також міжнародні фінансові установи. Таким чином, вона діятиме як загальна і єдина точка для всіх дій з відбудови України [29].

Платформа об'єднує під одним «дахом» як підтримку від ЄС, так й інші ініціативи, започатковані іншими партнерами, такими як Трастовий фонд Світового банку або керований рахунок Міжнародного валютного фонду, забезпечуючи плавний розподіл праці між різними партнерами, уникаючи дублювання та сприяючи синергії, у тому числі шляхом спільного співфінансування конкретних проєктів.

ЄС готовий надати значну частину із загальних зусиль міжнародної спільноти у відбудові України. Спільний підхід ЄС до відбудови України відповідає інтересам держав-членів та самої України, допомагаючи створити умови для вільної, демократичної, процвітаючої та стабільної України як частини європейської сім'ї [29]. Крім того, фінансові механізми ЄС забезпечують найкращі гарантії належного використання коштів.

Структура внеску ЄС у відбудову України складатиметься з таких напрямків:

- механізм «Відновити Україну», новий фінансований інструмент ЄС, спеціально призначений для фінансування зусиль з реконструкції та інтеграції економіки України до ЄС;
- підтримка існуючих програм ЄС, включаючи гарантії в рамках Сусідства, Розвитку та Міжнародного Співробітництва [29].

Відбудова та підтримка стійкості – включно з гуманітарною допомогою, яку потрібно буде посилити та впроваджувати відповідно до гуманітарних принципів – повинні йти пліч-о-пліч протягом ряду років, щоб піклуватися про найбільш уразливі частини населення, наприклад як внутрішньо переміщені особи, діти, жертви війни, у тому числі жертви сексуального насильства, меншини, особи з обмеженими можливостями, люди, які потребують захисту.

Програма «RebuildUkraine» стане основним юридичним інструментом підтримки Європейським Союзом плану реконструкції шляхом поєднання грантів і позик. Вона буде закладена в бюджет ЄС, забезпечуючи тим самим прозорість, підзвітність та надійне фінансове управління цією ініціативою. Механізм буде відповідати українському порядку денному реформ, керованим ЄС, і тому його впровадження має здійснюватися з метою допомогти Україні відновити її економіку з чітким зв'язком з інвестиціями та реформами. Вона базуватиметься на досвіді фінансування інвестицій та реформ у рамках Механізму відновлення та стійкості всередині ЄС, адаптованого до безпрецедентних викликів відбудови України та

супроводження її на європейському шляху [29]. Сам Механізм мав би специфічну структуру управління, яка забезпечувала б повну підпорядкованість Україні. Це забезпечить, щоб інвестиції, в тому числі в стратегічну цифрову, транспортну та енергетичну інфраструктури, були приведені у відповідність до кліматичної та екологічної політики та стандартів ЄС.

Реформи допомогли б подальшій інтеграції української економіки в єдиний ринок, покращивши бізнес-середовище для залучення необхідних прямих іноземних інвестицій, сприяли б створенню робочих місць та поступовому узгодженню та дотриманню законодавства ЄС. Це зробить значний акцент на належному врядуванні, верховенстві права, надійному фінансовому управлінні, а також на боротьбі з корупцією.

Висновки. Питання відносин України та ЄС важке й не настільки однозначне, як здається. Відданість європейському шляху не можна піддавати сумніву, оскільки це значно більше, ніж політичні або економічні цілі. Це вибір світоглядний, історичний. Але ніщо не йде без політики.

Прослідковується певна нерішучість основних європейських лідерів не лише щодо запровадження покарань порушникам світового порядку, а й щодо необхідних дій запобігання повторенню цих порушень. Невизначеність щодо раніше публічно висловлених заяв про «відкриті двері» спантеличують, як українських громадян, так й українську владу. Та незважаючи на ці складні моменти взаємин, Україна твердо стоїть на своєму шляху, хоч і платить за своє рішення страшну ціну.

Міжнародні зусилля з надання короткострокової допомоги та припинення російської агресії тривають. Настав час дивитися вперед і готуватися до масштабних зусиль з відновлення, які наступлять після. Цю роботу має очолювати Україна за сильної та стійкої підтримки з боку Європейського Союзу та міжнародних партнерів.

Література

1. Кізілов Є. Росія стягує війська до кордону з Україною – Хомчак. *Українська Правда*. 2021 URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2021/03/30/7288381/> (дата звернення: 10.01.2025).
2. Germany Says Russia Seeking To 'Provoke' With Troop Buildup At Ukraine's Border. *RadioFreeEurope*. 2021 URL: <https://www.rferl.org/a/russia-ukraine-military-germany-nato/31203229.html> (дата звернення: 10.01.2025).
3. Cranny-Evans S. What Do UK Weapons Deliveries Add to Ukraine's Armed Forces? *RUSI*. 2022 URL: <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/what-do-uk-weapons-deliveries-add-ukraines-armed-forces> (дата звернення: 10.01.2025).
4. Statement by the Defence Secretary in the House of Commons, 17 January 2022. *GOV.UK*. 2022 URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/statement-by-the-defence-secretary-in-the-house-of-commons-17-january-2022>. (дата звернення: 15.01.2025).
5. Ярмоленко О. WSJ: Німеччина не дозволила Естонії відправити Україні гаубиці. *Бабель*. 2022 URL: <https://babel.ua/news/75613-wsj-nimechchina-ne-dozvolila-estoniji-vidpraviti-ukrajini-gaubici> (дата звернення: 12.01.2025).
6. Dębiec K. Czechy w awangardzie wsparcia dla Ukrainy. *Center for Eastern Studies*. 2022 URL: <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2022-01-28/czechy-w-awangardzie-wsparcia-dla-ukrainy> (дата звернення: 17.01.2025).
7. Zestawy GROM, drony i moździerze. Premier wymienia, co Polska przekaże Ukrainie. *Dziennik.pl*. 2022 URL: <https://gospodarka.dziennik.pl/news/artykuly/8347381,polska-ukraina-bron.html> (дата звернення: 12.01.2025).
8. A Database of Military, Financial and Humanitarian Aid to Ukraine. *Kiel Institute For The World Economy*. 2022 URL: <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/?cookieLevel=not-set> (дата звернення: 18.01.2025).

9. Commission tables proposal for €1.2 billion emergency macro-financial assistance package for Ukraine, as announced by President von der Leyen. *European Commission*. 2022 URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_674 (дата звернення: 16.01.2025).

10. Decision (EU) 2022/313 Of The European Parliament And Of The Council of 24 February 2022 providing macro-financial assistance to Ukraine. *Official Journal of the European Union*. 2022 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D0313&from=EN> (дата звернення: 21.01.2025).

11. Memorandum Of Understanding. *European Commission*. 2022 URL: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/ukraine_mou_emergency_mfa_signed.pdf (дата звернення: 11.01.2025).

12. Єврокомісія надала Україні перший транш у 300 млн євро. *Фінансовий клуб*. 2022 URL: <https://finclub.net/ua/news/yevrokomisiia-nadala-ukraini-pershyi-transh-u-300-mln-ievro.html> (дата звернення: 23.01.2025).

13. Ukraine has received 300 million euros of EU macro-financial assistance. *Government portal*. 2022 URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/ukrayina-otrimala-300-mln-yevro-makrofinansovoyi-dopomogi-yes> (дата звернення: 17.01.2025).

14. Regulation Of The European Parliament And Of The Council on temporary trade liberalisation supplementing trade concessions applicable to Ukrainian products under the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community. *European Commission*. 2022 URL: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/COM\(2022\)195_0/090166e5eb7c1a96?rendition=false](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/COM(2022)195_0/090166e5eb7c1a96?rendition=false) (дата звернення: 20.01.2025).

15. Council Regulation (EU) 2022/259 of 23 February 2022 amending Regulation (EU) № 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine. *Official Journal of the European Union*. 2022 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0259&from=EN>

lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2022:042I:FULL&from=EN
(дата звернення: 20.01.2025).

16. Council Implementing Regulation (EU) 2022/332 of 25 February 2022 implementing Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine. *Official Journal of the European Union*. 2022 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0332&qid=1647426657418> (дата звернення: 19.01.2025).

17. Council Implementing Regulation (EU) 2022/336 of 28 February 2022 implementing Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine. *Official Journal of the European Union*. 2022 URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.058.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A058%3ATOC (дата звернення: 13.01.2025).

18. Council Decision (CFSP) 2022/399 of 9 March 2022 amending Decision 2012/642/CFSP concerning restrictive measures in view of the situation in Belarus and the involvement of Belarus in the Russian aggression against Ukraine. *Official Journal of the European Union*. 2022 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L.2022.082.01.0009.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A082%3ATOC> (дата звернення: 13.01.2025).

19. Council Decision (CFSP) 2022/346 of 1 March 2022 amending Decision 2014/512/CFSP concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine. *Official Journal of the European Union*. 2022 URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.

063.01.0005.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A063%3ATOC (дата звернення: 17.01.2025).

20. Council Decision (CFSP) 2022/429 of 15 March 2022 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine. *Official Journal of the European Union*. 2022 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2022.087.01.0044.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A087I%3ATOC> (дата звернення: 16.01.2025).

21. Council Regulation (EU) 2022/580 of 8 April 2022 amending Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine. *Official Journal of the European Union*. 2022 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022R0580> (дата звернення: 10.01.2025).

22. Candidate countries. *European Commission* URL: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/glossary/candidate-countries_en (дата звернення: 16.01.2025).

23. Accession criteria. *European Commission* URL: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/glossary/accession-criteria_en (дата звернення: 12.01.2025).

24. Acquis. *European Commission* URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:acquis> (дата звернення: 18.01.2025).

25. Pre-accession assistance. *European Commission* URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:preaccession_aid. (дата звернення: 14.01.2025).

26. Accession negotiations. *European Commission* URL: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/glossary/accession-negotiations_en (дата звернення: 27.01.2025).

27. Ratification process. *European Commission* URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/ratification-process.html> (дата звернення: 28.01.2025).

28. Presidents of Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Latvia, Lithuania, Poland, Slovakia, Slovenia call for immediate granting Ukraine status of EU candidate country. *InterFax-Україна*. 2022 URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/804136.html> (дата звернення: 31.01.2025).

29. Communication from the commission to the european parliament, the european council, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions ukraine relief and reconstruction. *European Commission*. 2022 URL: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/ukraine-relief-reconstruction_en.pdf (дата звернення: 27.01.2025).

References

1. Kizilov, E. (2021), “Russia is moving troops to the border with Ukraine – Khomchak”, *Ukrainian Pravda*, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2021/03/30/7288381/> (Accessed 10 Jan 2025).

2. RadioFreeEurope (2021), “Germany Says Russia Seeking To 'Provoke' With Troop Buildup At Ukraine's Border”, available at: <https://www.rferl.org/a/russia-ukraine-military-germany-nato/31203229.html> (Accessed 10 Jan 2025).

3. Cranny-Evans, S. (2022), “What Do UK Weapons Deliveries Add to Ukraine’s Armed Forces?”, *RUSI*, available at: <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/what-do-uk-weapons-deliveries-add-ukraines-armed-forces> (Accessed 10 Jan 2025).

4. GOV.UK (2022), “Statement by the Defence Secretary in the House of Commons”, available at: <https://www.gov.uk/government/speeches/statement-by-the-defence-secretary-in-the-house-of-commons-17-january-2022> (Accessed 15 Jan 2025).

5. Yarmolenko, O. (2022), “WSJ: Germany did not allow Estonia to send howitzers to Ukraine”, *Babel*, available at: <https://babel.ua/news/75613-wsj-nimechchina-ne-dozvolila-estoniji-vidpraviti-ukrajini-gaubici> (Accessed 12 Jan 2025).
6. Dębiec, K. (2022), “Czech Republic at the forefront of supporting Ukraine”, *Center for Eastern Studies*, available at: <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2022-01-28/czechy-w-awangardzie-wsparcia-dla-ukrainy> (Accessed 17 Jan 2025).
7. Dziennik.pl (2022), “GROM kits, drones and mortars. The Prime Minister listed what Poland will give to Ukraine”, available at: <https://gospodarka.dziennik.pl/news/artykuly/8347381,polska-ukraina-bron.html> (Accessed 12 Jan 2025).
8. Kiel Institute For The World Economy (2022), “A Database of Military, Financial and Humanitarian Aid to Ukraine”, available at: <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/?cookieLevel=not-set> (Accessed 18 Jan 2025).
9. European Commission (2022), “Commission tables proposal for €1.2 billion emergency macro-financial assistance package for Ukraine, as announced by President von der Leyen”, available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_674 (Accessed 16 Jan 2025).
10. Official Journal of the European Union (2022), “Decision (EU) 2022/313 Of The European Parliament And Of The Council of 24 February 2022 providing macro-financial assistance to Ukraine”, available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D0313&from=EN> (Accessed 21 Jan 2025).
11. European Commission (2022), “Memorandum Of Understanding”, available at: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/ukraine_mou_emergency_mfa_signed.pdf (Accessed 11 Jan 2025).

12. Financial Club (2022), “The European Commission provided Ukraine with the first tranche of 300 million euros”, available at: <https://finclub.net/ua/news/yevrokomisiia-nadala-ukraini-pershyyi-transh-u-300-mln-ievro.html> (Accessed 23 Jan 2025).

13. Government portal (2022), “Ukraine has received 300 million euros of EU macro-financial assistance”, available at: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/ukrayina-otrimala-300-mln-yevro-makrofinansovoyi-dopomogi-yes> (Accessed 17 Jan 2025).

14. European Commission (2022), “Regulation Of The European Parliament And Of The Council on temporary trade liberalisation supplementing trade concessions applicable to Ukrainian products under the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community”, available at: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/COM\(2022\)195_0/090166e5eb7c1a96?rendition=false](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/COM(2022)195_0/090166e5eb7c1a96?rendition=false) (Accessed 20 Jan 2025).

15. Official Journal of the European Union (2022), “Council Regulation (EU) 2022/259 of 23 February 2022 amending Regulation (EU) № 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine”, available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2022:042I:FULL&from=EN> (Accessed 20 Jan 2025).

16. Official Journal of the European Union (2022), “Council Implementing Regulation (EU) 2022/332 of 25 February 2022 implementing Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine”, available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0332&qid=1647426657418> (Accessed 19 Jan 2025).

17. Official Journal of the European Union (2022), “Council Implementing Regulation (EU) 2022/336 of 28 February 2022 implementing Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine”, available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.058.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A058%3ATOC (Accessed 13 Jan 2025).

18. Official Journal of the European Union (2022), “Council Decision (CFSP) 2022/399 of 9 March 2022 amending Decision 2012/642/CFSP concerning restrictive measures in view of the situation in Belarus and the involvement of Belarus in the Russian aggression against Ukraine”, available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L.2022.082.01.0009.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A082%3ATOC> (Accessed 13 Jan 2025).

19. Official Journal of the European Union (2022), “Council Decision (CFSP) 2022/346 of 1 March 2022 amending Decision 2014/512/CFSP concerning restrictive measures in view of Russia’s actions destabilising the situation in Ukraine”, available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.063.01.0005.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A063%3ATOC (Accessed 17 Jan 2025).

20. Official Journal of the European Union (2022), “Council Decision (CFSP) 2022/429 of 15 March 2022 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine” available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2022.087.01.0044.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A087I%3ATOC> (Accessed 16 Jan 2025).

21. Official Journal of the European Union (2022), “Council Regulation (EU) 2022/580 of 8 April 2022 amending Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening

the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine”, available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022R0580> (Accessed 10 Jan 2025).

22. European Commission (2025), “Candidate countries”, available at: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/glossary/candidate-countries_en (Accessed 16 Jan 2025).

23. European Commission (2025), “Accession criteria”, available at: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/glossary/accession-criteria_en (Accessed 12 Jan 2025).

24. European Commission (2025), “Acquis”, available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:acquis> (Accessed 18 Jan 2025).

25. European Commission (2025), “Pre-accession assistance”, available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:preaccession_aid (Accessed 14 Jan 2025).

26. European Commission (2025), “Accession negotiations”, available at: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/glossary/accession-negotiations_en (Accessed 27 Jan 2025).

27. European Commission (2025), “Ratification process”, available at: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/ratification-process.html> (Accessed 28 Jan 2025).

28. InterFax-Ukraine (2022), “Presidents of Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Latvia, Lithuania, Poland, Slovakia, Slovenia call for immediate granting Ukraine status of EU candidate country”, available at: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/804136.html> (Accessed 31 Jan 2025).

29. European Commission (2022), “Communication from the commission to the european parliament, the european council, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions ukraine relief and reconstruction”, available at: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/ukraine-relief-reconstruction_en.pdf (Accessed 27 Jan 2025).

Стаття надійшла до редакції 13.02.2025 р.